

ОБҐРУНТУВАННЯ СКЛАДУ ТА ЗМІСТУ ПРОЦЕСНИХ ФАКТОРІВ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ

Доценко С. І.¹, Кухаренко О. С.¹, Левченко А. О.²

¹Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка,

²Науково-виробниче об'єднання "Турбоатом"

Для методології декомпозиції змісту організаційних задач енергетичної діяльності підприємств обґрунтовано склад та зміст процесних факторів організаційної діяльності системи енергетичного менеджменту.

Постановка проблеми. Рациональному використанню енергетичних ресурсів підприємствами приділяється першочергове значення. Про це свідчать вимоги Закону України "Про енергозбереження" [1], вимоги Енергетичної стратегії України до 2030 року [2], інших нормативних документів. Важливою є проблема забезпечення управління ефективністю використання енергоресурсів у виробничих процесах. Для ефективного управління енергоефективністю необхідно постійно вдосконалювати як процеси енерговикористання так і процеси управління їх ефективністю. Для методології декомпозиції змісту організаційних задач енергетичної діяльності підприємств, запропонованій у роботі [3], важливою є задача визначення складу та змісту процесних факторів організаційної діяльності системи енергетичного менеджменту підприємств АПК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботі [3] запропоновано методологію декомпозиції змісту організаційних задач енергетичної діяльності підприємств АПК.

Для організаційної діяльності по формуванню та дії СЕМ в [3] визначено наступні процесні фактори організаційної діяльності (методології діяльності):

- організація (методологія формування та діяльності цілого згідно [4]);
- управління (теорія енергетичного менеджменту, ДСТУ 4472:2005, ДСТУ 4715:2007, управління якістю за ISO 9000, управління довкіллям за ISO 14000);
- регулювання (методологія закону України Про енергозбереження [1]);
- контролювання (енергетичний аудит ДСТУ 4713:2007);
- спостереження (паливно-енергетичний баланс ДСТУ 4714:2007).

На рисунку 1 наведено фрагмент декомпозиції площини процесних факторів організаційної діяльності з визначенням форм ресурсних факторів організаційної та технологічної діяльності.

Дана методологія потребує подальшого розвитку у напрямку обґрунтування (визначення) змісту як процесних так і ресурсних факторів організаційної діяльності.

Мета статті. У зв'язку з цим постає задача визначення змісту форм процесних факторів організаційної діяльності, а також змісту форм ресурсних факторів організаційної та технологічної діяльності.

Основні матеріали дослідження. Перш за все розглянемо існуючі форми процесних факторів організаційної діяльності.

Форма кожного з процесних факторів організа-

ційної діяльності відображає методологію її реалізації. Такі форми як: управління, регулювання (методологія закону України Про енергозбереження [1]), контролювання (енергетичний аудит за ДСТУ 4713:2007);

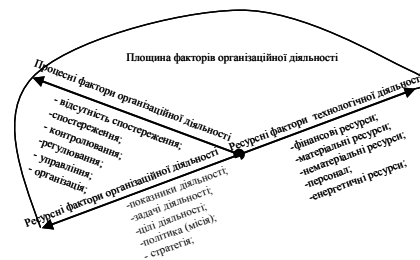

Рисунок - 1 Декомпозиція змісту факторів організаційної діяльності

відображають організаційну діяльність на основі реалізації відповідних функцій (функціональний підхід). Недоліком такого підходу є неоднозначність визначення змісту функцій.

У підході запропонованому у роботі [4] термін "організування" ("організація") розглядається як загальна методологія яка базується на формуванні та вирішенні організаційних задач. Згідно цього підходу, для вирішення організаційної задачі, а саме запровадження обраної форми процесного фактора організаційної діяльності необхідно встановити склад та зміст відповідних ресурсних факторів як організаційних так і технологічних.

У роботі [3] до складу ресурсних факторів (ресурсів) організаційної діяльності віднесено: стратегію, політику (місію), цілі діяльності, задачі діяльності, показники діяльності.

Для державного управління стратегією (стратегічною метою) мають бути положення Енергетичної стратегії України до 2030р. [2], а саме:

Основними завданнями та напрямками реалізації енергетичної стратегії є:

1. Формування цілісної та дієвої системи управління і регулювання в паливно-енергетичному секторі, розвиток конкурентних відносин на ринках енергоносіїв.

2. Створення передумов для докорінного зменшення енергоемності вітчизняної продукції за рахунок впровадження нових технологій, прогресивних стандартів, сучасних систем контролю, управління та обліку на всіх етапах виробництва, транспортування та споживання енергетичних продуктів; розвиток ринкових механізмів стимулювання енергозбереження в

усіх галузях економіки.

Для СЕМ підприємств стратегією має бути організація її діяльності на основі принципу самоорганізації.

Для енерготехнологічного процесу стратегією має бути організація його реалізації за принципом забезпечення відповідності.

На основі цих стратегій формуються політики (місії) організаційної діяльності СЕМ.

У ДСТУ 4472:2005 пункт 7.1 встановлено вимоги до енергозберігаючої політики: "Енергозберігаюча політика повинна встановлювати мету, завдання, основні положення, відповідальність за реалізацію її положень у ВС".

Згідно стандарту ISO 9000 п. 3.2.4 політика в сфері якості (*quality policy*) це загальні наміри та спрямованість організації, пов'язані з якістю, офіційно сформульовані найвищим керівництвом.

На жаль, визначення політики за ДСТУ 4472:2005 не відповідає вище наведеному визначенню політики за ISO 9000.

Нами пропонується формулювати політики діяльності СЕМ у формі основних напрямків її діяльності (за формами об'єктів діяльності):

- забезпечення визначеного рівня ефективності організації (реалізації) енерготехнологічної діяльності підприємства;
- забезпечення визначеного рівня ефективності діяльності СЕМ як суб'єкта самоорганізації.

Для реалізації визначених політик необхідно сформулювати відповідні цілі діяльності, а саме:

- визначити склад та зміст показників ефективності самоорганізаційної чи енерготехнологічної діяльності;
- визначити та періодично коригувати склад та зміст вимог до показників ефективності самоорганізаційної чи енерготехнологічної діяльності;
- виконувати їх співставлення з встановленою періодичністю для забезпечення їх відповідності.

Для забезпечення реалізації встановлених цілей діяльності необхідно визначити основні організаційні задачі, вирішення яких забезпечить реалізацію встановлених цілей.

Так, досягнення першої цілі для самоорганізаційної діяльності СЕМ, потребує вирішення наступних задач:

- обґрунтування складу та змісту обраного процесного фактора організаційної діяльності (методології її діяльності) та визначення показника його ефективності;
- обґрунтування складу та змісту необхідних процесних факторів технологічної діяльності для самоорганізаційної діяльності СЕМ, яка реалізує обрану методологію діяльності, з визначенням показників їх ефективності;
- обґрунтування складу та змісту необхідних ресурсних факторів організаційної та технологічної діяльності для самоорганізаційної діяльності СЕМ з визначенням показників їх ефективності.

Аналогічним чином визначаються зміст задач, які необхідно вирішити для всіх визначених цілей діяльності.

Наведений алгоритм формулювання стратегії, по-

літики, цілей та задач діяльності СЕМ (як самоорганізаційної так і енерготехнологічної) забезпечує формування елементів СЕМ та її послідовну діяльність з наперед визначеною ефективністю.

Висновки. Таким чином, методологія декомпозиції змісту організаційних задач енергетичної діяльності підприємства забезпечує розділення організаційної діяльності СЕМ на самоорганізаційну та енерготехнологічну як два об'єкти діяльності. А це забезпечує встановлення відповідних стратегій, політик, цілей та задач необхідних для реалізації діяльності СЕМ.

Список використаних джерел

1. Закон України про енергозбереження (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, N 30, ст. 283).
2. Енергетична стратегія України на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. N 145-р.
3. Доценко С. І. Методологія декомпозиції змісту організаційних задач енергетичної діяльності підприємств // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, вип. 117. Технічні науки. "Проблеми енергозабезпечення та енергозбереження в АПК України" – Харків: 2011. С. 3-5.
4. Доценко С. І. Методологія організації процесів енергетичної діяльності підприємств АПК // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, вип.102. Технічні науки. "Проблеми енергозабезпечення та енергозбереження в АПК України" – Харків : 2010. с. 52-54.

Анотація

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СОСТАВА И СОДЕРЖАНИЯ ПРОЦЕССНЫХ ФАКТОРОВ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СИСТЕМ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЙ

Доценко С. И. Кухаренко Е. С., Левченко А. А.

Для методологии декомпозиции содержания организационных задач энергетической деятельности предприятий обоснован состав и содержание процессных факторов организационной деятельности системы энергетического менеджмента.

Abstract

DETERMINATION OF THE CONTENT AND PROCESS OF ORGANIZATIONAL FACTORS ENERGY MANAGEMENT SYSTEMS ENTERPRISES

S. Dotsenko, E. Kukharenko, A. Levchenko

Methodology for decomposition of the energy content of the organizational problems companies justified the content and composition of process factors of organizational energy management system.